

BA 102

МИКРОИКОНОМИКА

Приета: прот.№8/02.03.2023г.

Лектор: проф. д-р М. Нейчева

АНОТАЦИЯ

Курсът разширява и обогатява познанията, придобити от въведението в икономическата теория, като се фокусира върху поведението на домакинствата и фирмите на пазарите на потребителски блага, както и на факторните пазари. Поставя се акцент върху сравнителния анализ на формите на пазарна организация – пазарните структури – и ефекта им върху благосъстоянието. Разглеждат се и проблемите на общото равновесие, пазарните дефекти, подоходната диференциация и бедността, формите на държавна намеса на пазарите.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ

Основна цел на дисциплината е да формира знания за принципите на функциониране на продуктите и факторни пазари и за предпоставките и механизмите за взимане на решения от стопанските субекти на тези пазари. Курсът доразвива икономическия начин на мислене като поставя акцент върху концепцията за алтернативната цена, пределните ползи и пределните разходи.

Очаква се студентите да придобият *знания* за:

1. Механизма за оптимизиране на потребителския избор
2. Видовете и динамиката на фирмените разходи в кратък и в дълъг период.
3. Оптималните производствени решения на пазарите със съвършена конкуренция
4. Характеристиките на продуктите пазари с несъвършена конкуренция (монопол, монополистична конкуренция, олигопол) и съответстващото поведение на фирмата
5. Видовете структури на пазарите на производствени фактори (труд, земя, капитал) и оптималните фирмени решения на тези пазари
6. Условието за постигане на общо равновесие и ефективност в икономическата система
7. Проблемите на разпределението на доходите и бедността в икономиката.

ПРЕДПОСТАВКИ

Дисциплината се предхожда от обучение по макроикономика, включващо и въвеждащите теми в икономическата теория. Това налага предварително слушане на курса по макроикономика.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно обучение и дистанционно обучение				задочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	общ
Счетоводство и финанси	Задължителна	6	30	30		60	30			30
Маркетинг и дигитални комуникации	Задължителна	6	30	30		60	30			30
Управление на бизнеса и международна икономика	Задължителна	6	30	30		60	30			30
Финанси	Задължителна	6	30	30		60	30			30
Счетоводство и контрол	Задължителна	6	30	30		60	30			30
Маркетинг	Задължителна	6	30	30		60	30			30
Бизнес администрация	Задължителна	6	30	30		60	30			30
Международни икономически отношения	Задължителна	6	30	30		60	30			30
Икономика и маркетинг на туризма	Задължителна	6	30	30		60	30			30
Съдебни икономически експертизи	Задължителна	6	30	30		60	30			30
Здравен мениджмънт	Задължителна	6	30	30		60	30			30
МУТБ	Задължителна	6	30	30		60	30			30
УЧРОП	Задължителна	6	30	30		60	30			30
Бизнес с недвижими имоти	Задължителна	6	30	30		60	30			30

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Раздел I. Потребителско поведение и търсене

Тема 1. Предпочитания, бюджетно ограничение и потребителски избор

Потребителският избор и детерминантите на търсенето. Полезност. Обща и пределна полезност. Закон за намаляващата пределна полезност. Криви на безразличието и пределна норма на заместване. Линия на бюджетното ограничение. Оптимален потребителски избор – условие за равновесие.

Тема 2. Промени в потребителския избор. Крива на търсене

Извеждане на зависимостта между дохода и потреблението – крива на Енгел. Нормални и малоценни стоки. Ефект на дохода и ефект на заместване при нормалните и малоценни стоки. Стоки на Джифън. Крива на индивидуално търсене и крива на пазарно търсене. Потребителски излишък. Приложение на теорията на потребителския избор на пазара на труда и пазара на капитала

Раздел II. Теория на предлагането. Съвършена конкуренция

Тема 3. Производството в кратък период: общ, среден и пределен продукт

Производство и производствена функция. Кратък и дълъг периоди в производството. Производствена функция в кратък и в дълъг период. Изчисляване и динамика на общия, средния и пределния продукти на фирмата. Закон за намаляващата пределна възвращаемост

Тема 4. Фирмени приходи, разходи и печалба

Икономически срещу счетоводен подход към разходите. Видове приходи. Счетоводна, нормална и икономическа печалба. Видове разходи в кратък период. Общи, пределни и средни разходи: дефиниция, изчисляване и зависимост.

Тема 5. Съвършена конкуренция в кратък период

Пазарна структура – дефиниция и видове. Характеристики на пазарите със съвършена конкуренция. Фирмена крива на търсене на произвеждания продукт. Оптимални решения в кратък период. Видове печалба в състояние на краткосрочно равновесие. Фирмената и пазарна крива на предлагане. Излишък на производителя

Тема 6. Поведение на фирмата в дълъг период

Дългосрочни разходи. Възвръщаемост от мащаба: дефиниция, измерване и видове. Вътрешни икономии и загуби от мащаба. Дългосрочно приспособяване на свършено конкурентните отрасли. Равновесие на фирмата в дълъг период. Външни икономии и загуби от мащаба. Дългосрочна отраслова крива на предлагане

Раздел III. Несвършена конкуренция

Тема 7. Чист монопол. Регулиране и ценова дискриминация

Особености и общи характеристики на пазарите с несвършена конкуренция. Източници на пазарна сила. Еластичност на търсене, общ и пределен приход на монополиста. Оптимални решения в кратък период. Сравнение между монопол и свършена конкуренция. Естествен монопол. Ценова дискриминация. Държавна намеса при монопол: регулиране и ценови стратегии. Предимства на монополите

Тема 8. Модели на частична конкуренция: монополистичната конкуренция и олигопол
Индикатори за определяне вида на пазарната структура в отрасъла. Отличителни характеристики на пазарите с монополистична конкуренция. Оптимални решения в кратък период. Сравнение между свършена и монополистична конкуренция: излишен капацитет. Олигопол: дефиниция, видове, модели на съгласуван и несъгласуван олигопол. Сравнение между пазарните структури

Раздел IV. Пазари на производствени фактори

Тема 9. Поведение на фирмата на пазарите на производствени фактори

Видове пазарни структури на факторните пазари според броя на продавачите. Конкурентен пазар. Оптимално количество при един променлив производствен фактор. Фирмена крива на търсене на фактор за производството. Промяна в наетото количество. Оптимална комбинация при няколко променливи производствени фактора. Ефект на заместване и производствен ефект

Тема 10. Пазар на труда

Крива на пазарно предлагане на труд. Фактори, влияещи върху заплащането на труда. Икономическа рента. Дискриминация на пазара на труда. Монопсон на пазара на труда: дефиниция, наемане на труд, сравнение с конкурентния пазар на труда. Билатерален (двустранен) монопол. Намеса на държавата на пазара на труда.

Тема 11. Пазар на капитала. Пазар на земята

Инвестиции и капитал. Видове капитал. Труд и човешки капитал. Финансови пазари. Норма на очаквана възвръщаемост. Крива на фирмено търсене на капитал. Бъдеща и настояща стойност. Процес на дисконтиране на очакван поток от доходи и приложението му при оценка на инвестиционни проекти. Предлагане и търсене на земя. Рента

Раздел V. Ефективност на пазарите и публичен сектор

Тема 12. Общо равновесие, ефективност и пазарни дефекти

Частично и общо равновесие. Свършена конкуренция и ефективност. Външни ефекти: несвършена конкуренция, публични блага, странични ефекти и асиметрична информиранност. Необходимост и форми на държавна намеса на пазарите.

Тема 13. Подходна диференциация и бедност

Видове доходи. Подходна диференциация – предпоставки и измерване. Крива на Лоренц и коефициент Джини. Бедност и измерване на бедността. Подходна диференциация и бедност в България и европейските страни

ПЛАНИРАНИ УЧЕБНИ ДЕЙНОСТИ И МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ

I. Редовно и задочно обучение: присъствени лекции и семинари, подпомагащо електронно обучение в Moodle среда, презентации, видеоматериали, практически казуси, задачи, тестове

II. Дистанционно обучение: Методите на обучение включват лекции и семинари, онлайн или присъствени консултации. Използват се ресурси за теоретична (само)подготовка под формата на тематични текстови (pdf) файлове, презентации, уроци. Практико-приложната подготовка се изгражда чрез електронни тестове, практико-приложни задачи, URL връзки към информационни източници. Планирани са учебни дейности като самостоятелно решаване на тестове и задачи, организиране на консултации чрез чат, форум и др., при необходимост присъствени занятия/аудиторни консултации.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

I. Редовно и задочно обучение: В началото на курса студентите се информират относно методите и критериите за оценяване. За студентите в бакалавърски програми в задочна форма на обучение семестриалният изпит е под формата на тест върху целия материал. За студентите в редовна форма на обучение работата през семестъра се оценява с комплексна текуща оценка въз основа на полагането на два теста, активността в аудиторната работа и курсова работа. Допуска се освобождаване от изпит въз основа на текущата оценка. Семестриалният изпит е тест.

II. Дистанционно обучение: В курса в платформата за електронно обучение студентите са информирани относно методите и критериите за оценяване. Планират се две дейности за текущо оценяване – тест и курсова работа. Допуска се освобождаване от изпит въз основа на текущата оценка. Семестриалният изпит е тест.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА

1. Нейчева, М. Микроикономика: електронен курс. платформа Мудъл, Бургаски свободен университет, 2022. <https://e-learn.bfu.bg/>.
2. Нейчева, М., Микроикономика: лекционен курс. ЕксПрес, Габрово, 2010.
3. Нейчева, М., Микроикономика: електронно помагало, Бургаски свободен университет, 2016.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Мавров, Х., ред., Микроикономика: тестове, задачи, въпроси. ИК Стено, Варна, 2018.
2. Ракарова, С., А. Еленкова, Пътеводител по икономика за менджъри. Нов български университет, София, 2013.
3. Йотова, Л. Микроикономика. 2^{po} изд. Издателски комплекс УНСС, София, 2013.
4. Якимова, И., ред., Микроикономика. ИК Стено, Варна, 2018.
5. Colander, D., Economics. 11th Ed., Mc Graw-Hill Economics, 2020.
6. Frank, R., The economic naturalist. Virgin Books Ltd., UK, 2008.
7. Mankiw, G. Principles of Microeconomics, 9th Ed., Cengage, 2021.
8. McConnell, C., S. Brue, S. Flynn, Microeconomics. 20th Ed, McGraw Hill, 2014.
9. Комисия за защита на конкуренцията, <http://www.cpc.bg/>
10. <http://www.marketwatch.com/>

ИЗПИТЕН ВЪПРОСНИК

ВА 102

МИКРОИКОНОМИКА

Лектор: доц. д-р Мария Нейчева

Раздел I. Потребителско поведение и търсене

Тема 1. Предпочитания, бюджетно ограничение и потребителски избор

Потребителският избор и детерминантите на търсенето. Полезност. Обща и пределна полезност. Закон за намаляващата пределна полезност. Криви на безразличието и пределна норма на заместване. Линия на бюджетното ограничение. Оптимален потребителски избор – условие за равновесие.

Тема 2. Промени в потребителския избор. Крива на търсене

Извеждане на зависимостта между дохода и потреблението – крива на Енгел. Нормални и малоценни стоки. Ефект на дохода и ефект на заместване при нормалните и малоценни стоки. Стоки на Джифън. Крива на индивидуално търсене и крива на пазарно търсене. Потребителски излишък. Приложение на теорията на потребителския избор на пазара на труда и пазара на капитала

Раздел II. Теория на предлагането. Съвършена конкуренция

Тема 3. Производството в кратък период: общ, среден и пределен продукт

Производство и производствена функция. Кратък и дълъг периоди в производството. Производствена функция в кратък и в дълъг период. Изчисляване и динамика на общия, средния и пределния продукти на фирмата. Закон за намаляващата пределна възвращаемост

Тема 4. Фирмени приходи, разходи и печалба

Икономически срещу счетоводен подход към разходите. Видове приходи. Счетоводна, нормална и икономическа печалба. Видове разходи в кратък период. Общи, пределни и средни разходи: дефиниция, изчисляване и зависимост.

Тема 5. Съвършена конкуренция в кратък период

Пазарна структура – дефиниция и видове. Характеристики на пазарите със съвършена конкуренция. Фирмена крива на търсене на произвеждания продукт. Оптимални решения в кратък период. Видове печалба в състояние на краткосрочно равновесие. Фирмената и пазарна крива на предлагане. Излишък на производителя

Тема 6. Поведение на фирмата в дълъг период

Дългосрочни разходи. Възвръщаемост от мащаба: дефиниция, измерване и видове. Вътрешни икономии и загуби от мащаба. Дългосрочно приспособяване на съвършено конкурентните отрасли. Равновесие на фирмата в дълъг период. Външни икономии и загуби от мащаба. Дългосрочна отраслова крива на предлагане

Раздел III. Несъвършена конкуренция

Тема 7. Чист монопол. Регулиране и ценова дискриминация

Особености и общи характеристики на пазарите с несъвършена конкуренция. Източници на пазарна сила. Еластичност на търсене, общ и пределен приход на монополиста. Оптимални решения в кратък период. Сравнение между монопол и съвършена конкуренция. Естествен монопол. Ценова дискриминация. Държавна намеса при монопол: регулиране и ценови стратегии. Предимства на монополите

Тема 8. Модели на частична конкуренция: монополистичната конкуренция и олигопол

Индикатори за определяне вида на пазарната структура в отрасъла. Отличителни характеристики на пазарите с монополистична конкуренция. Оптимални решения в кратък период. Сравнение между съвършена и монополистична конкуренция: излишен капацитет. Олигопол: дефиниция, видове, модели на съгласуван и несъгласуван олигопол. Сравнение между пазарните структури

Раздел IV. Пазари на производствени фактори

Тема 9. Поведение на фирмата на пазарите на производствени фактори

Видове пазарни структури на факторните пазари според броя на продавачите. Конкурентен пазар. Оптимално количество при един променлив производствен фактор. Фирмена крива на търсене на фактор за производството. Промяна в наетото количество. Оптимална комбинация при няколко променливи производствени фактора. Ефект на заместване и производствен ефект

Тема 10. Пазар на труда

Крива на пазарно предлагане на труд. Фактори, влияещи върху заплащането на труда. Икономическа рента. Дискриминация на пазара на труда. Монопол на пазара на труда: дефиниция, наемане на труд, сравнение с конкурентния пазар на труда. Билатерален (двустранен) монопол. Намеса на държавата на пазара на труда.

Тема 11. Пазар на капитала. Пазар на земята

Инвестиции и капитал. Видове капитал. Труд и човешки капитал. Финансови пазари. Норма на очаквана възвръщаемост. Крива на фирмено търсене на капитал. Бъдеща и настояща стойност. Процес на дисконтиране на очакван поток от доходи и приложението му при оценка на инвестиционни проекти. Предлагане и търсене на земя. Рента

Раздел V. Ефективност на пазарите и публичен сектор

Тема 12. Общо равновесие, ефективност и пазарни дефекти

Частично и общо равновесие. Съвършена конкуренция и ефективност. Външни ефекти: несъвършена конкуренция, публични блага, странични ефекти и асиметрична информиранност. Необходимост и форми на държавна намеса на пазарите.

Тема 13. Подходна диференциация и бедност

Видове доходи. Подходна диференциация – предпоставки и измерване. Крива на Лоренц и коефициент Джини. Бедност и измерване на бедността. Подходна диференциация и бедност в България и европейските страни

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА

1. Нейчева, М. Микроикономика: електронен курс. платформа Мудъл, Бургаски свободен университет, 2022. <https://e-learn.bfu.bg/>.
2. Нейчева, М., Микроикономика: лекционен курс. Експрес, Габрово, 2010.
3. Нейчева, М., Микроикономика: електронно помагало, Бургаски свободен университет, 2016.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Мавров, Х., ред., Микроикономика: тестове, задачи, въпроси. ИК Стено, Варна, 2018.
2. Ракарова, С., А. Еленкова, Пътеводител по икономика за менаджъри. Нов български университет, София, 2013.
3. Йотова, Л. Микроикономика. 2^{ро} изд. Издателски комплекс УНСС, София, 2013.
4. Якимова, И., ред., Микроикономика. ИК Стено, Варна, 2018.
5. Colander, D., Economics. 11th Ed., Mc Graw-Hill Economics, 2020.
6. Frank, R., The economic naturalist. Virgin Books Ltd., UK, 2008.
7. Mankiw, G. Principles of Microeconomics, 9th Ed., Cengage, 2021.
8. McConnell, C., S. Brue, S. Flynn, Microeconomics. 20th Ed, McGraw Hill, 2014.
9. Комисия за защита на конкуренцията, <http://www.cpc.bg/>
10. <http://www.marketwatch.com/>

MICROECONOMICS

The course in Principles of Microeconomics studies the behavior of the two main economic subjects – households and firms – on markets of both product and production inputs. It places an emphasis on the comparative analysis of the market structures as well as their impact on well-being. The issues related to general equilibrium, economic efficiency, income differentials and poverty, forms of government intervention are also discussed.